

Memòria Democràtica i Salut Mental

Fosses comunes i manicomis

Dimarts 28 de Novembre 2023

Sala Plens del Districte de Nou Barris

Plaça Major de Nou Barris, 1

Amb el suport:

Districte de
Nou Barris

ICUB Institut
de Cultura

Memòria Democràtica i salut Mental

Jornada Fosses comunes i manicomis

28 de Novembre 2023

Sala Plens Districte de Nou Barris

Presentació de les jornades

Des del *Programa de Memòria Democràtica del Sector de la Salut Mental* organitzem aquesta jornada per oferir un espai de reflexió i d'anàlisi sobre la sobremortalitat als manicomis i la inhumació en fosses comunes durant la Guerra Civil. Amb persones expertes analitzarem les claus sobre la futura recerca sobre el mapeig de les fosses comunes dels manicomis catalans.

La jornada l'iniciarem amb el visionament del curt *Quines flors es porten a una fossa?* Seguidament, la primera conversa sobre *silencis, veritats i dignificació de les víctimes* on coneixerem experiències personals de recerca per conèixer la història de familiars que havien viscut, i mort, als manicomis de Sant Boi i Nou Barris.

La segona conversa, *sobremortalitat a manicomis i fosses comunes*, ens permetrà conèixer el procés de recerca de l'arxiu municipal de Sant Boi per quantificar la mortalitat als manicomis durant la Guerra Civil i identificar les persones que van ser enterrades a fosses comunes.

És necessària **inscripció** (gratuïta fins completar aforament).

Comissió Organitzadora:

Mònica Balltandre Pla (IHC -AB)
Silvia Levy Lazcano (CSIC)
Sònia Sánchez-Busqués (CORE Salut Mental UAB)
Ivan Sánchez-Moreno (Grup d'Història de Nou Barris)
Queralt Solé Barjau (UB)
Edgar Vinyals Rojas (Coordinació PMD-SM)

Memòria Democràtica i salut Mental

Jornada Fosses comunes i manicomis

28 de Novembre 2023

Sala Plens Districte de Nou Barris

PROGRAMA

9.30 – 10 Benvinguda institucional

Alfons Aragonès – Director General de Memòria Democràtica

9.45 – 10 Presentació de la jornada

Edgar Vinyals – Programa Memòria Democràtica del sector Salut Mental

10 – 10.30 Visionat del docu-assaig *Quines flors es porten a una fossa?*

El treball d'Elena Gilda parteix de qüestionar el relat familiar entorn de la mort de la Joaquina Hernandez Oliver, la seva besàvia. L'única dada que tenia d'ella era que havia *mort de boja* durant la Guerra Civil Espanyola.

10.30 -12 Conversa: *Silencis, veritats i dignificació de les víctimes*

Elena Gilda - cineasta i artista visual entorn les memòries i les relacions de poder

Francesc Martínez - Activista en primera persona per la salut mental

Anna Miñarro - Psicòloga clínica i psicoanalista experta en drets humans

12 – 12.30 Pausa-Esmorzar

12.30 – 14 Conversa: *Sobremortalitat a manicomis i fosses comunes*

Carles Serret – Historiador. Responsable de l'Arxiu Històric Municipal de Sant Boi de Llobregat.

Assumpció Malgosa - Catedràtica d'Antropologia Física i vicerectora de Recerca de la Universitat Autònoma de Barcelona

14 Cloenda

Amb el suport:

Memòria Democràtica i salut Mental

Jornada Fosses comunes i manicomis

28 de Novembre 2023

Sala Plens Districte de Nou Barris

INFORMACIÓ DELS I LES PONENTS

Elena Gilda

Cineasta i artista visual graduada en Belles Arts per la Universitat de Barcelona. Actualment, resideix a Berlín on continua treballant des d'una perspectiva crítica i autoqüestionament entorn de les memòries, herències intergeneracionals i relacions de poder. L'equilibri entre la ironia i el que és sensible -personal i col·lectiu- són presents en els treballs caracteritzats per imatges i materials que es combinen amb continguts quotidians i, alhora, la cerca d'esclatxes que intenten trencar o trobar alternatives als models hegemònics de representació.

Francesc Martínez

Tarragoní compromès amb l'activisme social i la igualtat que ha treballat intensament durant els darrers anys en fer visible la lluita contra l'estigma de forma pública i privada, sempre parlant amb l'experiència pròpia. Ha col·laborat amb intervencions i campanyes en mitjans de comunicació en representació d'Obertament. Forma part de la junta directiva de l'Associació Ment i Salut La Muralla de Tarragona on treballa per la visibilització dels problemes de salut mental a la ciutat i pels drets i necessitats del col·lectiu. Compromès amb la lluita política social i en la igualtat, convençut que un món on hi hagi més cura i recursos per tothom serà sempre un món millor. Enginyer informàtic de professió.

Anna Miñarro

Psicòloga clínica i psicoanalista. Codirectora del primer projecte d'investigació a l'estat espanyol sobre Trauma psíquic i transmissió intergeneracional de la guerra del 36. Va elaborar el primer informe presentat a l'ONU per Women's Link Worldwide sobre desaparicions forçoses a Mallorca. Membre de la Junta de Valoració de les persones represaliades en el tardofranquisme de l'Ajuntament de Barcelona. Coordinadora de l'acompanyament psicosocial del IV Pla d'exhumacions del govern de les Illes Balears.

Carles Serret

Historiador. Responsable de l'Arxiu Històric Municipal de Sant Boi de Llobregat. Investigador i divulgador dels més variats aspectes de la història de Sant Boi de Llobregat, ha prestat especial atenció a les temàtiques relacionades amb la Memòria Històrica i Democràtica local. Per la importància de les institucions psiquiàtriques de Sant Boi (des de fa 170 anys), ha fet una recerca exhaustiva sobre la mortalitat en temps de guerra, a partir de l'explotació de la documentació conservada i relacionada amb el cementiri de la ciutat.

Assumpció Malgosa

Catedràtica d'Antropologia Física a la Universitat Autònoma de Barcelona, actualment vicerectora de Recerca a la mateixa universitat. Ha participat en tasques relacionades amb la recuperació i identificació de les persones enterrades en fosses de la Guerra civil a Catalunya, des dels inicis del s. XXI quan la Generalitat de Catalunya les assumeix. En 2003 participa com a experta en antropologia física en la redacció d'un informe pel Parlament de Catalunya sobre la recuperació de les fosses. Des de llavors ha dut a terme diferents actuacions, ha format part del comitè assessor de la Generalitat, i en l'actualitat el seu laboratori de paleogenètica està realitzant els perfils genètics de les restes que es van recuperant.